अयुजोऽथ्वयुजश्चैव तुर्यावप्यष्टमावपि ।
तस्योपपादप्राक्प्रत्यगरेषु च यथाक्रमम् ॥ ४९ ॥
स्यात्पादार्धचतुष्कं तु नाभौ तस्याद्यमक्षरम् ।
पञ्चमारावधि नयेन्नेमौ शेषे पदद्वयी ॥ ५० ॥
तृतीये तुर्यपादान्ते प्रथमौ सदृशावुभौ ।
वर्णौ पादत्रयस्यापि दशमः सदृशो यदि ॥ ५१ ॥
प्रथमे चरमे तस्य षड्वर्णाः पश्चिमे यदि ।
भवन्ति द्व्यन्तरं तर्हि बृहच्चक्रमुदाहृतम् ॥ ५२ ॥
संमुखारद्वये पादमेकैकं क्रमशो लिखेत् ।
नाभौ तु वर्णं दशमं नेमौ तुर्यपदं नयेत् ॥ ५३ ॥
श्लोकस्याद्यन्तदशमाः समा आद्यन्तिमौ युजोः ।
आदौ वर्णः समौ तुर्यपञ्चमावाद्यतुर्ययोः ॥ ५४ ॥
द्वितीयप्रातिलोम्येन तृतीयं जायते यदि ।
पदं विदध्यात्पत्रस्य दण्डश्चक्राङ्कं कृतेः ॥ ५५ ॥
द्वितीयौ प्राग्दले तुल्यौ सप्तमौ च तथापरौ ।
सदृशानुत्तरदलौ द्वितीयाभ्यामथार्धयोः ॥ ५६ ॥
द्वितीयषष्ठाः सदृशाश्चतुर्थपञ्चमावपि ।
आद्यन्तपादयोस्तुल्यौ परार्धसप्तमावपि ॥ ५७ ॥
समौ तुर्यं पञ्चमं तु क्रमेण विनियोजयेत् ।
तुर्यौ योज्यौ तु तद्वच्च दलान्ताः क्रमपादयोः ॥ ५८ ॥
अर्धयोरन्तिमाद्यौ तु मुरजे सदृशावुभौ ।
पादार्धपतितो वर्णः प्रातिलोम्यानुलोमतः ॥ ५९ ॥
अन्तिमं परिबध्नीयाद्यावत्तुर्यमिहादिमत् ।
पादात्तुर्याद्यदेवाद्यं नवमात्षोडशादपि ॥ ६० ॥
अक्षरात्पुटके मध्ये मध्येऽक्षरचतुष्टयम् ।
कृत्वा कुर्याद्यथैतस्य मुरजाकारता भवेत् ॥ ६१ ॥
द्वितीयं चक्रशार्दूलविक्रीडितकसंपदम् ।
गोमूत्रिका सर्ववृत्तैरन्ये बन्धास्त्वनुष्टुभा ॥ ६२ ॥
नामधेयं यदि न चेदमीषु कविकाव्ययोः ।
मित्रधेयानि तुष्यन्ति नामित्रः खिद्यते तथा ॥ ६३ ॥
बाणबाणासनव्योमखड्गमुद्गरशक्तयः ।
द्विचतुर्थत्रिशङ्काटा दम्भोलिमुसलाङ्कुशाः ॥ ६४ ॥
पदं रथस्य नागस्य पुष्करिण्यसिपुत्रिका ।
एते बन्धास्तथा चान्य एवं ज्ञेयाः स्वयं बुधैः ॥ ६५ ॥

इत्यादिमहापुराणे आग्नेये शब्दालंकारनिरूपणं नाम त्रिचत्वारिंशदधिकत्रिशततमोऽध्यायः ॥ ३४३ ॥